

Geologisk Set: Fyn og Øerne - fremragende geologisk opslagsværk

Anmeldt af Ulla V. Hjuler, *GeologiskNyt*

Nu er "Fyn og Øerne" på gaden. Det er den fjerde bog i serien *Geologisk Set*, hvor der allerede er tre udgivelser om det nordlige og mellemste Jylland samt Bornholm, – og man bliver sandelig ikke skuffet over den nye tilføjelse, for den er både yderst velskrevet og smukt illustreret.

Hvis man har lyst til at lære geologien på Fyn og de omkringliggende øer at kende, er denne bog rigtig god at have ved hånden. Den beskriver typelokaliteter, lokaliteter med specielle landskabsformer samt lokaliteter, hvor der foregår "aktiv geologi" fx havets og vindens nedbrydning samt skred i klinger.

Introduktionen

Bogens første sider rummer en glimrende introduktion til den geologiske udvikling på Fyn og Øerne. Den er understøttet af illustrative tidstavler og overskuelige figurer, så både den interesserede, men geologisk ubevandrede, og den indsigtfulde får et godt grundlag for forståelsen af de geologiske forhold på Fyn og Øerne. Også via teksten får læseren en omfattende forklaring, og desuden er visse fagord suppleret med forklaringer.

Det er primært Tertiæret, der beskrives, da det er lokaliteter fra denne periode, man kan finde på Fyn og Øerne. I *Geologisk Set* "Det mellemste Jylland", "Det nordlige Jylland" og "Bornholm" er der en mere udførlig beskrivelse af de tidligere perioder.

I Tertiæret er det perioderne Palæocæn, Eocæn, Oligocæn og Miocæn, der omtales, da lagene repræsenterer aflejringer fra disse perioder.

Læseren præsenteres for de mest kendte aflejringsstyper og deres karakteristika, fx kan man om Kerteminde Mergelen fra Palæocæn læse, at den ingen lagdeling har, fordi den har været udsat for gennemgravning af bundlevende dyr. Eller at Røsnøs Leret (Eocæn) har fået sin røde farve pga. et højt indhold af iltede jernminerale.

Desuden er der informative afsnit om gletschere mm., og hele introduktionen rundes af med en grundig gennemgang af istiderne og mellemistiderne, – og hvordan landskabet herefter så ud. Nu er læseren godt rustet til selve lokalitetsbeskrivelserne.

Billede fra bogen; typelokaliteten Lundsgård Klint hvor man finder Kerteminde Mergelen. Den ses som det grå lag under det væltede træ i forgrunden på skrænten. (Foto: Birgit Bjerre Laursen)

Selve lokaliteterne

Lokaliteterne rummer meget varierende geologi, så hvis man tænker på at holde ferie på Fyn og Øerne, kan man virkelig få sin geologiske lyst styret.

Hver lokalitet er ledsaget af en beskrivelse af geologien og et kort over beliggenheden. Desuden er der ét eller flere billeder fra lokaliteten og evt. fotos eller tegninger af fossiler, man kan finde der. Der forekommer også enkelte tværsnit. Ved alle beskrivelserne findes et afsnit om udnyttelse, en vurdering af lokalitetens geologiske værdi efterfulgt af forslag til beskyttelse – som forfatteren skriver, er det en "geologisk ønskeseddel" til fx politikere og planlæggere. Endelig får man oplyst, i hvilken kommune lokaliteten ligger, og om ejerforholdet; en god ting at vide, hvis man ønsker at besøge stedet.

Lokaliteterne er delt ind i tre grupper: De såkaldte typelokaliteter, lokaliteter med specielle landskabsformer og lokaliteter, hvor der findes aktive geologiske kræfter – havets og vindens nedbrydning.

Lundsgård Klint er et af eksemplerne på en typelokalitet – her findes Kerteminde Mergelen, som første gang blev beskrevet i 1897.

Går turen til Langeland, kan man se hatbakker – der er omkring 690 af dem! Både på grund af af formen og antallet er de en stor sjældenhed.

I Det Sydøstlige Øhav ses de aktive

geologiske kræfter fx ved dannelse af krum- og retodder.

Forbedring i layout og indhold

Der er sket en forbedring i både layout og indhold i forhold til seriens forgængere; der er kræset lidt mere om detaljerne i grafiken, og de mange fotos står meget skarpt.

Desuden er der rent indholdsmæssigt nogle rigtig gode tilføjelser, idet der er et par informationsbokse, som fortæller læseren om danekræ og om, hvad offentlig adgang vil sige. Afsnittene om udnyttelse er også en nyhed, der kort fortæller om en eventuel produktion, udgravning o.l. på lokaliteten.

Og en anden vigtig forbedring findes bagest i bogen, hvor der nu er sammenfattet et kortere referat af geologien og lokaliteterne på engelsk og tysk, så udenlandske besøgende også kan få gavn af bogen.

Noget, man måske savner lidt, er et Danmarkskort bag i bogen, hvor beliggenheden af lokaliteterne fra de tre andre bøger kan ses – hvis man nu skulle få lyst til at se mere til Danmarks geologi.

Det er virkelig en flot og anbefalelsesværdig bog, der både kan bruges til undervisning og glæde den geologiinteresserede med sit flotte layout. Et absolut must!

Geologisk Set: Fyn og Øerne af Gunnar Larsen, Fyns Amt. 144 sider fuldt farveillustreret. Fås hos Geografforlaget for 225 kr.